

Aft. nr. 26/er. 98

Folke Bernadotte ned fra pdestallen

HVITE BUSSER: Skandinaver var prioritert da de hvite bussene hentet hjem fanger fra Hitlers konsentrasjonsleirer i mars og april 1945. ARKIVFOTO

Redningsaksjonen med De hvite bussene under krigen var heltmodig, men ny forskning går bak fasaden: Jødene ble stilt bakerst i køen.

Aftenpostens korrespondent
PER NORDRUM

Stockholm

Jøder og østeuropeere skulle tas med sist. Det var viktigst å redde vesteuropeere,

først og fremst ikke-jødiske skandinaver fra de tyske konsentrasjonsleirene under Den annen verdenskrig. Dette fremkommer i ny granskning av grev Folke Bernadottes redningsaksjon med De hvite bussene under krigen. Opplysningene ble fremlagt i et program i Sveriges Radio i går.

Selv om det tidligere glansbildet av greven blir litt medtatt etter journalistiske og historiske gravearbeider, gjenstår det faktum at tusenvis av jøder og andre i siste liten ble reddet unna den visse død i konsentra-

sjonsleirene og hjulpet til Sverige. Skriftlige kilder, blant annet i det svenske utenriksdepartement, forteller tydelig hvordan regjeringen i Sverige og ledelsen for aksjonen De hvite bussene meget bevisst stilte jøder og østeuropeere bakerst i køen, fremgikk det av journalisten Bosse Lindquists program.

Klar rangorden

– Det fantes en tydelig rangorden. Jøder, polakker og russere hadde laveste prioritet, sa Lindquist i pro-

grammet «Ta jødene til slutt». – Vi vil ikke henge ut noen, men historieskrivningen om Folke Bernadotte og det offisielle Sveriges innsats for å redde jøder ved slutten av annen verdenskrig, må tilføres nyanser.

Det er historikeren Kerstin Gustavsson som har gått grundig til verks i UD's arkiver. Blant annet fant hun en protokoll fra et møte mellom Folke Bernadotte og Franz Göring fra Gestapo våren 1945.

Der fremgår det at betingelsene for Røde Kors-aksjonen med De hvite bussene i

Tyskland, var at jøder skulle være de siste som ble tatt med i den innledende redningsaksjonen. Skandinaver skulle prioriteres, dernest skandinaviske jøder, mens østeuropeiske jøder ikke var prioritert.

Reddet 20 000

Etter møtet mellom Bernadotte og Göring ble den første evakueringsturen til Berlin gjennomført, og omkring ett tusen tyske og svenske kvinner ble hentet. Over 20 000 mennesker ble reddet av De hvite bussene

og Røde Kors, blant dem 6500 jøder.

Den polske jøden Benjamin Jacobs var med i radio-programmet i går, og fortalte da om at fire busser i april 1945 kom for å hente fanger i Neu Glassau-leiren. Ut av en sort bil steg en mann som Jacobs mener var Folke Bernadotte, som oppfordret alle fra Vesten om å ta et skritt frem. Det gjorde også Jacobs, hans bror og flere andre fra Øst- og Sentral-Europa.

Dermed kom de seg om bord i bussene, men da de kom til havnen for å bli frak-

tet videre, ble det foretatt en ny sortering av fangene. Bare vesteuropeere fikk bli med videre. Jacobs' bønner hjalp ikke. Han og flere med ham ble sendt tilbake til leiren.

Uttalelser fra befal som deltok i Bernadotte-aksjonen, bekrefter opplysningene, ifølge Bosse Lindquist.

Historikeren Hans Villius forklarer, ifølge Svenska Dagbladet, sorteringen blant annet mot en bakgrunn av at det i Sverige under krigen hersket en meget negativ holdning til jøder og østeuropeere.